

**בבית משפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק**

בעניין:

1. גנאיים

ת.ז.

2. חג

ת.ז.

3. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר, ע"ר

ע"י ב"כ עוה"ד יוסי וולפסון (מ.ר. 26174)

ו/או הישאם שבאיטה (מ.ר. 17362)

ו/או עדי לנדאו (מ.ר. 29189)

ו/או תמיר בלנק (מ.ר. 30016)

ו/או טארק איברההים (מ.ר. 31081)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

רח' אבו עוביידה 4, ירושלים

טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

באמצעות פרקליטות המדינה

צלחה אלדין 29, ירושלים 91010

טל: 02-5466950 פקס: 02-6466655

המשיב

עתירה למתן צו על-תנאי

Habeas Corpus ולמתן צו

מוגשת בזאת עתירה למתן צו-על-תנאי, המופנה אל המשיב והמורה לו לבוא וליתן טעם:

א. מדוע לא ייערך כראוי ובהתאם לחובתו לפי הדין, ומדוע לא ינהיג סידורים יעילים, אשר בכוחם להבטיח מסירת מידע למשפחות עצורים שנעצרו בידי כוחות צה"ל וכוחות ביטחון אחרים של ישראל, במהלך פעולותיהם בגדה המערבית, אודות מעצרים ומקום החזקתם, וכל זאת ללא שיהוי.

ב. מדוע לא יודיע מה עלה בגורלם של העותרים 1 ו-2, שנעצרו בידי כוחות הביטחון של ישראל: אם הם מוחזקים על ידו או על ידי מי מטעמו – היכן הם מוחזקים ומכוח איזה דין; ואם שוחררו או הועברו לגורם אחר – מתי, היכן, לידי מי, ומה ידוע לו על מקום הימצאם היום.

בקשה לקביעת דיון דחוף

מדובר בעצורים שנעצרו על ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל במהלך פעולותיהם בגדה המערבית. מאז מעצרו, עקבותיהם נעלמו. ניסיונותיו של העותר 3 ושל עורכי דין מטעמו לאתרם עולים בתוהו. הימים עוברים, המתח ואי הוודאות גוברים, ותשובות לשאלות אודות גורלם אינן נמצא. אם עודם בידי רשויות המדינה, זכאיות המשפחות על פי דין לדעת **מיד** אודות מקום הימצאם ולמנות עורך דין שייצגם בהליכי המעצר. אם יצאו מידי המדינה, חובה על המדינה לספק **בדחיפות** כל מידע שסייע באיתורם, ובהגנה עליהם במידת הצורך. הדברים אמורים ביתר שאת לגבי העותר 1, שנעצר על ידי הצבא כשהוא **פצוע**.

לכן, בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה, לאור מהותה ודחיפותה.

ואלה הם נימוקי העתירה

מבוא

1. עניינה של עתירה זו הוא כישלונה המתמשך של המשיבה למסור מידע למשפחותיהם של עצורים מהגדה המערבית (להלן: "הגדה") שנעצרו על ידה בגל המעצרים האתרוניים בעת כניסתו של צה"ל לאזורי A בגדה – לרבות העותרים 1 ו-2 – אודות עובדת מעצרו ומקום החזקתם. העותר 3 מתריע זה כמספר ימים בפני הרשויות הרלוואנטיות שמידע כזה אינו נמסר למשפחות העצורים – בין ישירות ובין באמצעותו – בניגוד לחובתה לפי הדין. כתוצאה מכך, נעלמים עצורים מעיני בני משפחותיהם, אשר אינם מצליחים לברר מה עלה בגורלם והיכן הם עצורים. במשרדו של העותר 3 הצטברו עד כה כ-380 פניות בערך לאיתור עצורים, והרשימה מתרחבת ומתרחבת כל יום עם התפשטות והתרחבות כוחות צה"ל בגדה, אך תשובות מהמשיב – אין.

הצדדים

2. העותר 1, גנאים, נעצר בתאריך 1 באפריל 2002 ברמאללה. הוא שהה בבניין בשם אלראמוני, בקומה השלישית. צה"ל התחיל להפגין את הבניין. הוא ניסה לברוח וטיפס על הצינורות שהיו מחוץ לבניין, אך הצינורות נשברו (הם היו מפלסטיק) והוא נפל.

חיילי צה"ל ירו עליו, והוא נפצע. צוות רפואי בא ואסף אותו, אך צה"ל עצר את הצוות, לקח את העותר 1 לידיו ועצר אותו. מאז, נעלמו עקבותיו.

3. העותר 2, חג, בן 23 שנים, נעצר בתאריך 31 במרץ 2002 ברמאללה. נסיבות מעצרו אינן ברורות. באותו תאריך, הוא התקשר ואמר שהוא בבניין דראגמה, ושהבניין מופגז. מאז, נעלמו עקבותיו.

4. העותר 3, המוקד להגנת הפרט, הוא ארגון זכויות אדם (עמותה רשומה), המסייע לתושבי הגדה ותושבי חבל עזה שזכויותיהם קופחו בידי המשיבה. בין שאר פעולותיו, מסייע הוא באיתור מקום החזקתם של עצורים שנעצרו על ידי כוחות הביטחון שלה.

5. נסיבות מעצרו של העותרים 1 ו-2 הובאו לידיעתנו מאדם בשם ג'סאן מוחמד סלימאן ג'ראר מרמאללה. הוא פנה אל העותר 3 ומסר את פרטיהם ונסיבות מעצרו. היום, נמסר לנו על ידי אשתו – שהיא המנהלת של ארגון זכויות האדם הפלסטיני "אל-דמיר" – שבשעה 11:00 בבוקר נעצר על ידי כוחות צה"ל ברמאללה. נמסר לנו על ידה גם, כי אין אפשרות ליצור קשר עם משפחות העותרים 1 ו-2, בגלל ניתוק קווי הטלפון שלהם. לכן, עתירה זו מוגשת ללא תצהיר מטעמו של או מטעמן של משפחות העותרים 1 ו-2 אודות נסיבות מעצרו. מטבעה של העתירה שאין מצורפים אליה יפוי כוח מטעם העותרים 1 ו-2.

מיצוי הליכים

6. בתאריך 1 באפריל 2002 שלח עורך הדין יוסי וולפסון, מהמוקד להגנת הפרט, מכתב לעורכת הדין אורית קורן מפרקליטות המדינה, ובו הוא התריע על כך, שפניות לאיתור עצורים מגל המעצרים האחרון אינן נענות, וזאת בניגוד לדין.

- מכתבו של עורך הדין וולפסון מצ"ב ומסומן ע/1;

7. עד היום, טרם קיבל עורך הדין וולפסון תשובה למכתב ע/1.

8. בתאריך 2 באפריל 2002 שלחה עורכת הדין תמר פלג-שריק, מהמוקד להגנת הפרט, מכתב לסא"ל יאיר לוטשטיין, סגן היועץ המשפטי של הגדה, בבקשה לאתר חמשה עצורים, ביניהם העותרים 1 ו-2. במכתבה, עורכת הדין תמר התריעה גם היא על כך, שאין מסירת מידע כראוי על גורלם של מי שנעצרו במהלך פעולות צה"ל בגדה.

- מכתבה של עורכת הדין תמר מצ"ב ומסומן ע/2;

9. לאחר המכתב 2/ע, קיבלה עורכת הדין תמר מידע אודות מקום החזקתם של שלושה מהעצורים שנזכרו במכתב. המידע הגיע מאדם שהיה עצור יחד עמם ושוחרר, ולא מהמשיב. מידע אודות העותרים 1 ו-2 לא קיבלנו, עד היום.

10. בתאריך 4 באפריל 2002, בשעה 01:00 בלילה; שלח עורך הדין וולפסון מכתב לסרן דותן ברוך, מלשכת היועץ המשפטי של הגדה, ובו הוא התריע על כך, שוב ושוב, שצה"ל אינו מעביר מידע בנוגע למעצרים של תושבים מהגדה, ובקשר למקום הימצאם, וזאת בניגוד לדין. למכתבו, צירף עורך הדין וולפסון רשימה ארוכה של שמות עצורים ונעדרים, שחלקם נעלמו כבר לפני מספר ימים. במכתבו, ציין גם עורך הדין וולפסון, כי עד כה הבליג המוקד על הפרת החוק הבוטה שבאי מסירת מידע; אולם, הוא הוסיף, כי לא נראה שהמערכת עושה אף את המאמץ המזערי כדי לעמוד בדרישות החוק, ואם הטעון תיקון לא יתוקן במהרה על ידי המערכת, יאלץ המוקד לפנות לבית המשפט.

• מכתבו של עורך הדין וולפסון מצ"ב ומסומן ע/3;

11. לצד מכתבים אלו התנהלו שיחות אין ספור בין עובדי העותר 3 ועורכי דין מטעמו לבין התורנים בלשכת היועץ המשפטי של המשיב ובפרקליטות המדינה. משיחות אלו התברר לעותר 3, כי לפחות עד אמש לא הוקצה למעשה כוח אדם כלשהו לרישום ולדיווח על זהות העצורים המוחזקים במחנה הכליאה העיקרי היום בגדה – מחנה עופר. רשימות כאלו נשלחו אמנם לעותר 3 בתאריכים 31 במרץ 2002, 1 ו-2 באפריל 2002, אולם רשימות אלו היו, כנראה, חלקיות ולא כללו את מרבית העצורים ששמותיהם הועברו לעותר 3 מידי קרוביהם. היום הובטח, אמנם, כי רשימת העצורים במחנה תועבר לידי העותר 3, אך גם הבטחה זו טרם מומשה.

12. עד היום, אותם כישלונות של המערכת, למרות הפניות של המוקד החוזרות ונשנות, טרם תוקנו. הפרת החוק הבוטה ממשיכה להתבצע באופן ממושך, ואפילו ללא כל מאמץ – ולו המינימלי – לעמוד בדרישות החוק.

13. תצהיר של עובדת של העותר 3 מצ"ב ומסומן ע/4;

הטיעון המשפטי

14. אין צורך להכביר מלים על הזכות למסירת הודעה בדבר מעצרו של אדם ומקום החזקתו. זכות זו, זכות יסוד היא – הן של העצור והן של בני משפחתו. זכות זו מהווה חלק מזכות היסוד לכבוד האדם. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על קיומה, אלא מעלימה ומחביאה אנשים שבמשמורתה מבני משפחותיהם במשך פרקי זמן ניכרים, נוהגת באכזריות הפוגעת קשות

בצלם האנוש של העצור ובני משפחתו. כדברי המשנה לנשיא מ' אלון בבג"צ 670/89 עודה ואח'
נגד מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פ"ד מג (4), 515, בעמ' 517:

"חובת הודעה זו הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר כדת וכדין
על-ידי השלטונות המוסמכים, שאלה יביאו את דבר מעצרו לידיעת קרוביו,
למען יידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להושיט לו העזרה
הדרושה לו כדי להגן על חירותו. זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד
האדם ומעקרונות הצדק הכלליים, ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו".

15. מזכות יסוד זו, נגזרת החובה של הרשויות המתאימות למסור מידע זה לעצור ולבני משפחתו.
חובה זו גם מעוגנת בדין ובפסיקה. סעיף 78א(ב) לצו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 53)
(אזור יהודה ושומרון) (מס' 1220), התשמ"ח-1988, שתיקן את צו בדבר הוראות בטחון
(יהודה ושומרון) (מס' 378), התש"ל-1970 קובע כי:

"נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב
אליו, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור" [ההדגשות שלי – ט' א'].

בבג"צ 6757/95 חירבאוי ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון (פורסם בתק-על
(1)96, 103), בית המשפט העליון נתן תוקף של פסק דין להסדר שהגיעו אליו הצדיים, שלפיו:

"א) עם מעצרו של אדם תושב האזור, תימסר ללא שיהוי הודעה על מעצרו
ומקום מעצרו באמצעות הטלפון למספר טלפון אותו ימסור העצור לגורם העוצר.
הגורם העוצר ימסור הודעה טלפונית כאמור, וירשום בטופס שיוכן לצורך כך
פרטי ההודעה שמסר ופרטי מקבל ההודעה.
במידה וביקש זאת העצור, תימסר הודעה טלפונית גם לעורך דין שהעצור נקב
בשמו ומסר פרטיו, הגורם העוצר יודיע לעצור על זכותו זו.
היה והעצור ביקש שלא למסור הודעה טלפונית או אחרת, יירשם הדבר בטופס.
במידה והעצור לא מסר פרטים למסירת הודעה טלפונית, תישלח גלויה ע"ח דבר
מעצרו לבני משפחתו לפי כתובת שמסר העצור.

ב) מרכז השליטה הצה"לי (בין שהמדובר במשל"ט ובין שהמדובר בגורם אחר)
יקבל מכל הגורמים (צה"ל, משטרה, שב"ס), מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום
מעצרו של עצור אחת ליממה, באופן שניתן יהא לאתר העצור, לפי פניה בכתב
של גורמי חוץ.

ג) מרכז השליטה הצה"לי ימסור פרטים מן המידע האמור, על פי פניה בכתב של אגודות ציבוריות שעיסוקן בכך, ו/או על פי פניה בכתב של עו"ד מיופה כוח המייצג את העצור או משפחתו.
לאחר העברת הפניה בכתב יוכל הגורם הסונה לקבל את המידע באמצעות הטלפון.

ד) תיבדק על ידי גורמי צה"ל מול גורמי הרשות הפלסטינית, האפשרות למסור מידע כאמור גם ל- d.c.o., על מנת שהודעה כאמור תוכל להימסר גם באמצעותם."

• בג"צ חירבאווי הנ"ל מצ"ב ומסומן ע/5:

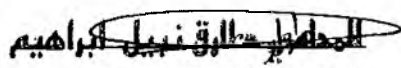
16. הנה כי כן, מחובת הרשות העוצרת אדם מהאזור למסור למשפחתו של העצור הודעה, בין טלפונית ובין בדרך אחרת, על עובדת מעצרו ומקום החזקתו.

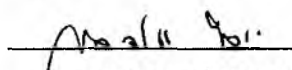
17. אין גם מחלוקת על חובת המדינה לסייע באיתורו של נעדר, ככל שיש בידיה מידע שיאפשר לגלות מה עלה בגורלו. זכויותיו היסודיות ביותר של האדם לחירות, לחיים ולשלמות הגוף הן המונחות כאן על כף המאזניים. לזכויות לחיים ולשלמות הגוף מעמד חוקתי מיוחד, שכן המדינה מחויבת על-פי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו לא רק שלא לפגוע בהן, אלא להגן עליהן אקטיבית.

18. כאשר המקום האחרון בו נראה אדם היה במשמורת המדינה, מקבלות חובות אלו צביון מיוחד. מדינה דמוקרטית אינה יכולה לסבול שאנשים יעצרו בידיה וייעלמו כמו בלעתם האדמה.

מטעמים אלה, מתבקש בית-המשפט להוציא בדחיפות צו על-תנאי וצו Habeas Corpus כמבוקש בראש העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיב, להופכו להחלטי ולהטיל עליו את הוצאות המשפט ושכר טרחת עו"ד.

ירושלים, 4 באפריל 2002.

טאדוקן ציבוריות עו"ד
בי"כ העותרת נצרת

יוסי וולפסון, עו"ד
בי"כ העותרת